

GENEL EMİR

Sayı : 2022/1

03/02/2022

Konu : Emre Aykırı Davranış

(Hurda/Atıl Araçların Toplatılması)

Günümüzde nüfus ve araç yoğunluğunun artmasına bağlı olarak park alanı ihtiyacının arttığı, bu durumun zaman zaman trafik güvenliğini/yoğunluğunu olumsuz etkilediği gözlemlenmektedir. Bununla birlikte cadde, sokak, meydan gibi kamunun ortak kullanım alanlarına terk edilmiş, hurda, atıl, buluntu, hasara uğramış, kullanılamaz hale gelmiş araçlar ile bu alanlara ya da özel mülkiyete bırakılan bahse konu araçların ve makul süre üzerindeki parklanmaların görüntü ve çevre kirliliği oluşturmalarına ilave olarak patlama ve yanma riski de taşıdıkları ve bu haliyle kamu düzeni ve güvenliğini tehdit edici bir hal aldıkları görülmektedir.

Söz konusu araçların, uyuşturucu/uyarıcı madde saklanması/kullanılması, milli güvenliğimize kast eden terör örgütleri tarafından El Yapımı Patlayıcı (EYP) düzeneği kurarak can ve mal kaybına neden olabilecek terör eylemlerinde kullanılması gibi durumlar göz önüne alındığında, bu araçların belli alanlarda toplanması ve geri dönüşüme kazandırılması ile ilgili düzenleme yapılması büyük önem arz etmektedir. Özellikle son dönemlerde park, meydan gibi alanlarda bu şekildeki araçlardan kaynaklı sorunların çözümüne yönelik müracaatlarda bulunulmakta, hatta bu durumun özel mülkiyet konusu taşınmazlarda da sorun teşkil ettiği yönünde şikâyetler iletilmektedir.

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11 inci maddesinin (C) bendinde; *“İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. (Ek cümle: 25/7/2018-7145/1 md.) Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. (Ek paragraf: 25/7/2018-7145/1 md.)Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratabilecek şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde on beş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlayabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir.*

(Mülga birinci cümle: 25/7/2018-7145/1 md.) (...) Bu fıkra kapsamında alınan ve ilan olunan karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 66 ncı madde hükmü uygulanır.”

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 9 uncu maddesinin (ç) fıkrasında; *“Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın verdiği yetkiyi kullanmak ve bunların yüklediği ödevleri yerine getirmek için valiler genel emirler çıkarabilir ve bunları ilan ederler.”*

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 128'inci maddesinde; *“Yolu kullananları uzun süre etkileyecek şekilde park edilmiş, terkedilmiş veya hasara uğramış araçların kaldırılıp götürülmesine trafik zabıtası yetkilidir.”,*

Aynı Kanun'un Ek 14'üncü maddesinde; *“**Buluntu olması nedeniyle veya bu Kanun hükümleri gereğince trafikten men edilerek alıkonulan, ancak sahipleri tarafından altı ay içinde teslim alınmayan veya aranmayan araçlar Hazinece satılarak, bedelleri emanet hesabına alınır. Bu araçların maliklerinden adresi bilinenlere, satışından önce tebligat yapılır.***

Satıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde müracaat halinde emanet hesabındaki bedeller, işlemler sırasında yapılan masraflar düşüldükten sonra ilgililerine iade edilir. Beş yıl içinde herhangi bir müracaatın olmaması halinde söz konusu bedeller Hazineye irat kaydedilir.”

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 174'üncü maddesinde; “**Karayolunu kullananları uzun süre etkileyecek şekilde park edilmiş, terk edilmiş veya hasara uğramış araçları, durumu bir tutanakla tespit ederek kaldırıp götürmeye ve trafikten men etmeye trafik zabıtası yetkilidir.**

Men etme işlemi yapılırken;

a) Karayolları Trafik Kanununun ilgili maddeleri gereğince trafikten men edilen araç sahiplerine men işlemi sırasında Kanunun EK-14'üncü maddesi hükmü yazılı olarak tebliğ edilerek trafikten men tutanağı düzenlenir ve bu işlem Trafikten Men Edilen Araç Defterine kaydedilir.

b) Trafikten men edilerek alıkonulan araçlar ile buluntu araçlar resmi kurum veya özel otoparklarda muhafaza altına alınır.

c) Trafikten men işlemi sırasında, araç sahiplerine yapılan tebligat ile sahibine tebligat yapılamayan araçlar ve sahipleri hakkında varsa ayrıntılara ilişkin bilgi ve belgeler (trafikten men tutanağı, çekici tutanağı, otopark teslim tutanağı, araca ait trafik tescil kayıtları vb.) araçların trafikten men edildiği tarihten, buluntu araçlar için buluntu tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren 4 ay içinde Defterdarlık veya Mal Müdürlüğüne gönderilir.

ç) Bildirim tarihinden sonra sahipleri tarafından alınmak üzere başvuruda bulunulan araçlar olması halinde, bu araçlar hakkındaki bilgiler satış işleminden önce Defterdarlık veya Mal Müdürlüğüne bildirilir.

Yabancı plakalı araçların kaldırılması halinde, gerekli olanlar için gümrük mevzuatına göre işlem yapılır.”

Atık tanımının yapıldığı **Sıfır Atık Yönetmeliğinin** 4 üncü maddesinde “**Atık: Üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyali**”,

5326 sayılı Kabahatler Kanununun “**Emre aykırı davranış**” başlıklı 32 nci maddesinde; “Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir. ...”

5326 sayılı Kabahatler Kanununun “**Çevreyi kirletme**” başlıklı 41/6 maddesinde; “Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini **sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye** ikiyüzelli Türk Lirası **idarî para cezası** verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir.”

5393 sayılı Belediye Kanununun “**Belediyenin yetkileri ve imtiyazları**” başlıklı 15 inci maddesinde; “Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve **hurda depolama alanları** ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliği oluşmaması için gereken tedbirleri almak.”

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “**Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları**” başlıklı 7 nci maddesinde; “Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, **hurda depolama alanları** ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynaktan toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin

hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.”

Karayolları Trafik Kanununun Ek 14'üncü maddesinin **uygulanmasına ilişkin usul ve işlemler hakkında doğabilecek tereddütleri gidermek** amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan **296 sıra nolu Milli Emlak Genel Tebliğinin 1/c maddesinde**; *Trafikten men işlemi sırasında, araç sahiplerine yapılan tebligat ile tebligat yapılamayan araç ve sahipleri hakkında varsa detay bilgi ve belgeler (trafikten men tutanağı, çekici tutanağı, otopark teslim tutanağı, araca ait trafik tescil kayıtları vb.) araçların trafikten men edildiği tarihten, **buluntu araçlar için buluntu tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren 4 ay içinde Defterdarlık / Malmüdürlüğüne gönderilir. Bildirim tarihinden sonra sahipleri tarafından alınmak üzere başvuruda bulunmuş araçlar olması halinde, bu araçlar hakkındaki bilgiler satış işleminden önce Defterdarlık/Malmüdürlüğüne bildirilir.***

hükümleri amirdir.

Ayrıca, **Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik** ile çevre ve insan sağlığının korunması için araçlardan kaynaklanan atıkların oluşumunu engellemek, ömrünü tamamlamış araçlar ve bunlara ait parçaların yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım işlemleri ile bertaraf edilecek atık miktarını azaltmak, ekonomik operatörlerin ve **geçici depolama alanlarının** tabi olacakları standartları ve yükümlülükleri belirlenmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 30 Aralık 2009 tarihli ve 27448 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik** ile çevre ve insan sağlığının korunması için araçlardan kaynaklanan atıkların oluşumunu engellemek, ömrünü tamamlamış araçlar ve bunlara ait parçaların yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım işlemleri ile bertaraf edilecek atık miktarını azaltmak, ekonomik operatörlerin ve **geçici depolama alanlarının** tabi olacakları standart ve yükümlülükler belirlenmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 6 Temmuz 2011 tarihli ve 27996 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Ömrünü Tamamlamış Araçların Depolaması, Arındırılması, Sökümü ve İşlenmesine İlişkin Teknik Usuller Tebliği**'nde ömrünü tamamlamış araç teslim yerlerinin, **geçici depolama alanlarının**, münferit depoların ve işleme tesislerinin tabi olacakları kriterleri belirlenmiştir.

Bu kapsamda kamuya ait bir yerde veya özel mülkler üzerinde bırakılan hurda/atıl, terk edilmiş, buluntu, hasara uğramış, kullanılamaz hale gelmiş araçlar ile 30 gün üzerinde belirtilen alanlarda bulunan araçlarla bunların mütemmim cüzlerinin kaldırılması amacıyla; ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde kolluk/zabıta birimleri başta olmak üzere diğer ilgili birimlerle gerekli koordinasyon sağlanarak yetkili birimlerce denetim faaliyetlerine ağırlık verilecek, yapılan denetimler sırasında aksine hareket edenlerin tespit edilmesi halinde yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde işlem yapılarak öngörülen idari para cezası uygulanacaktır.

Bu karar yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İlanen tebliğ olunur.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Kemal ÇEBER

Vali